

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН МЕМЛЕКЕТТІК ФАРМАЦЕВТИКАЛЫҚ
АКАДЕМИЯСЫ

Жұқпалы аурулар және дерматовенерология кафедрасы

Тақырыбы:

***Жыныстық жолмен берілетін
инфекцияларға жалпы сипаттама.
Этиологиясы және эпидемиялық процесстің
сипаттамасы. Алдын-алу және эпидемияға
қарсы шараларды ұйымдастыру.***

Орындаған: Қадырова Г.

Тобы: 506 «Б» ҚДС

Қабылдаған: Тұрмаханбетов Б.

ЖОСПАР:

- *I Кіріспе*
- *Жыныстық жолмен берілетін инфекциялар*
- *II Негізгі бөлім*
- *Мерез*
- *Соз*
- *СПИД*
- *III Қорытынды*
- *IV Әдебиеттер тізімі*

Kіpіcne

- **Жыныс қатынасынан жұғатын аурулар** (ағылш. *Sexually Transmitted Diseases (STD)*) — көбіне жыныстық жолымен жұғатын инфекциялық аурулар.
- Жыныстық қатынаста жұғатын ауруларға не мүмкіндік туғызады және қалай азайтуға болады? Жыныстық жолмен берілетін аурулар немесе жыныстық қатынаста жұғатын аурулар жыныстық қатынастар арқылы беріледі. Әсіресе олардың ең қауіптілері: СПИД, мерез, соз. Олармен әркім зақымдала бермейді. Адамдар мәдениеттілікті сипаттайтын ереженің ретін сақтап жүрсе және өзінің денсаулығын, сондай-ақ басқа адамдар денсаулығын ойлап жүрсе, бұл аурулар болмас еді.

МЕРЕЗ(СИФИЛИС)

- Мерез (лат. Syphilis) — жұқпалы созылмалы ауру. Қоздырғышы — *Treponema pallidum*.
- Ол тек адамда ғана болады. Көбінесе жыныстық жақындасу арқылы жұғады. Кейде осы аурумен ауырып жүрген адаммен сүйіскенде, сол адам пайдаланған орамал Ол тек адамда ғана болады. Көбінесе жыныстық жақындасу арқылы жұғады. Кейде осы аурумен ауырып жүрген адаммен сүйіскенде, сол адам пайдаланған орамал, қасық Ол тек адамда ғана болады.

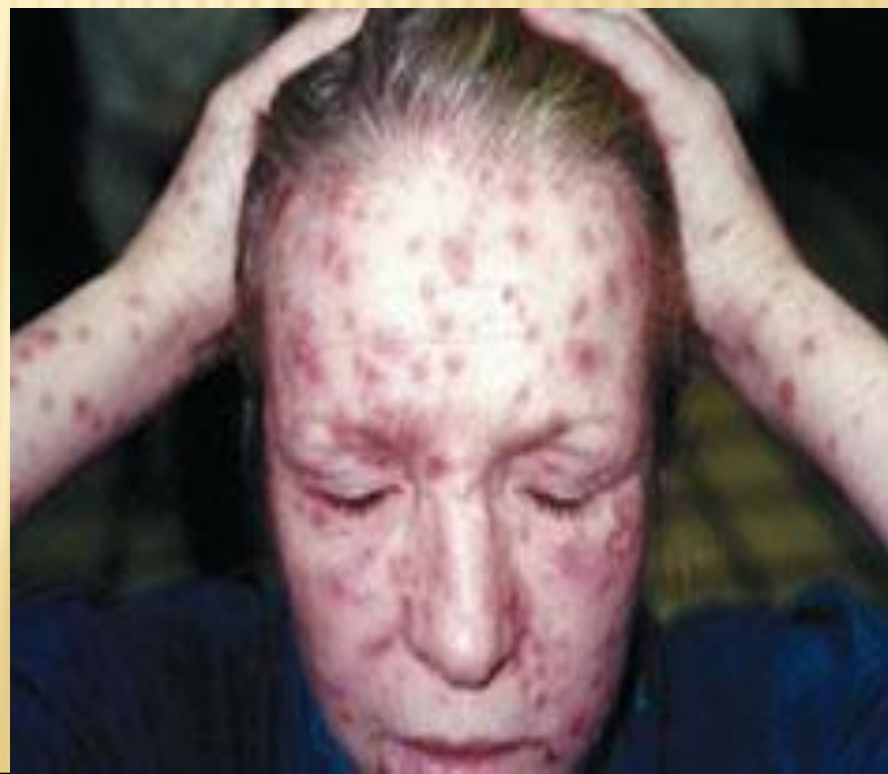
□ Мерез ауруы үш кезеңге бөлінеді. Алғашқы жасырын кезеңде сырқаттың белгісі үш-төрт аптадан кейін ғана біліне бастайды. Бұл кезде оның диагнозын дөп басып тану қиын. **Бозғылт спирохета** (лат. *Treponema pallidum*) қан арқылы адам организмiне толық тарайды. Бұл кезең үш-төрт аптаға, кейде үш айға дейін созылады.

□ Бұл кезеңде адам өзінің ауырғанын білмейді, сондықтан, тиісті ем-дом жасалмай, ауру асқына береді де, басқаларға жұғады.

-
- Аурудың көзге көрінетін алғашқы белгісі — қатты шанкр. Бұл бозғылт спирохетаның адам организміне түскен жерінде пайда болатын, қатып қалған, ауырмайтын түймедей жалақ немесе сызат жара. Әдетте, мерезбен ауырған адамның жыныс мүшелерінде, ернінде, тілінде т.б жерлерінде кездеседі. Мерезбен ауырдым-ау деген күдігі бар адам мұндай жараны йод, көк дәрі арқылы емдемей, тезірек шипагерге қаралуы қажет.

- Ауру белгісі пайда болғаннан кейінгі бір апта ішінде жара маңайындағы бездер үлкейіп ісе бастайды. Бірақ, ол жанға батып ауырмайтындықтан, сырқаттың оған көңіл аудармауы да мүмкін. Ауру жұққаннан кейін бір жарым-екі айдың ішінде де сырқаттың жалпы көңіл-күйі пәлендей өзгере қоймайды, бірақ, аздаған әлсіздік, буындардың сырқырауы, дене қызуының ептеп көтерілуі байқалады.

-
- Ауру жұққаннан кейін екі-үш ай өткесін мерездің екінші кезеңі басталады. Бұл кезеңде теріге бөртпе қаптап кетеді, бірақ, ол теріні түсірмейді және науқасқа да айтарлықтай әсер етпейді. Еріннің, ауыздың ішкі сілекей қабына ақ таңдақтар түседі. Кейде дауыс қарлығыуы да мүмкін, сонымен қатар, теріде қызғылт түйіршіктер пайда болады. Жыныс мүшелеріне шыққан майда түйіндер бара-бара үлкейе түседі. Кейде біріне-бірі қосылып, үлкен жараға айналады.

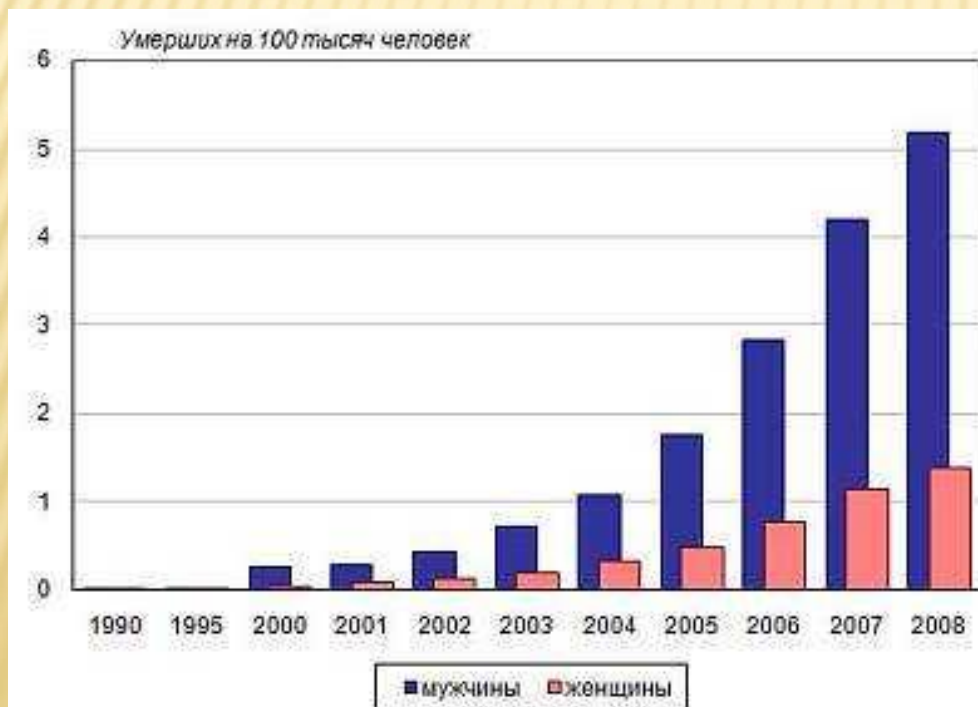

□ Осы жарадан аққан іріңде бозғылт спирохета көбейіп, дене қызуы көтеріледі. Бұл кездегі ауру адамның басқаларға мерез ауруын тарату мүмкіндігі ерекше күшті болады. Біраз уақыттан кейін алгі белгілер өзінен-өзі жоғалып кетеді. Ауру өзін жазылдым деп санайды. Оны бездерден, қаннан ғана табуға болады. Егер ауру адам емделмесе мерездің екінші кезеңі үш-төрт жылға созылады және әлсін-әлсін жоғарыда айтылған белгілер қайталап отырады.

□

□ Осыдан соң мерез үшінші кезеңге өтеді. Бұл кезеңде сырқат организмы мүлде әлсіреп, МИ Осыдан соң мерез үшінші кезеңге өтеді. Бұл кезеңде сырқат организмы мүлде әлсіреп, ми мен ЖҰЛЫН жүйелерінің жұмысы бұзылады, адам сал болып қалады, көзі көрмейді, жүкті әйелдер бала тастайды, жүрек, өкпе, бауыр

СОЗ (ГОНОРЕЯ)

- **Соз** (лат. *Gonorrhoea*) — ең зиянды жұқпалы жыныс ауруларының бірі, **жіңішке** деп те атайды.
- СОЗ, гонорея (*gonorrhoea*) — жыныстық қатынас арқылы жұғатын жұқпалы ауру СОЗ, гонорея (*gonorrhoea*) — жыныстық қатынас арқылы жұғатын жұқпалы ауру. Создың қоздырғышы — Neisserie тобына жататын гонококк. Оны 1879 ж. неміс дерматолог-венерологы А. Нейссер (1855 — 1916) аурудан алған іріңнен тапқан. Ересек адамдарға ауру жыныстық қатынас кезінде, ал балаларға дерт ата-анасынан (мыс., босану кезінде) жұғады.

- Кейде дерт науқас адаммен бір төсекте жатса, оның сүлгісін, ыдыс-аяғын пайдаланса да жұғуы мүмкін. Аурудың қоздырғышы тек жыныс мүшесінің шырышты қабығын ғана қабындырып қоймайды, сондай-ақ көздің (қ. Бленнорея), ауыздың, тік ішектің (проктит ауруы) шырышты қабығын зақымдайды. Аурудың жасырын кезеңі бір күннен 2 — 3 аптаға дейін созылуы мүмкін.

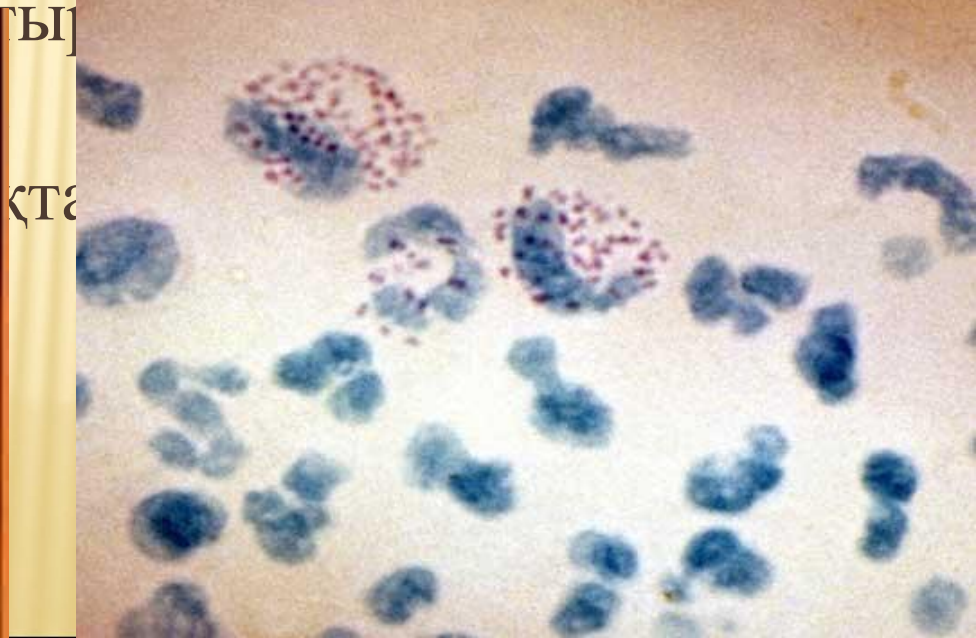
Проявления гонореи

- Ауру еркектерде үрпіден, әйелдерде жатыр мойнынан басталады. Ер адам Соз ауруына шалдыққанда, гонококк ағзаға өткеннен кейін қабыну процесі жүреді. Науқастың денесі күйіп, қышына бастайды, кіші дәретке отырғанда ауырсынады. 1 — 2 күннен кейін несепке іріңді зат араласып, кіші дәретке отырғанда қуық қатты ашып ауырып, үрпі қызарып, ісінеді.

- Бұл кезде науқастың дене қызуы көтерілуі мүмкін, әлсіздік пайда болып, тамаққа зауқы соқпайды. Әйелдер СОЗға шалдыққанда, гонококк алдымен жатыр Бұл кезде науқастың дене қызуы көтерілуі мүмкін, әлсіздік пайда болып, тамаққа зауқы соқпайды. Әйелдер СОЗға шалдыққанда,

- Бұл кезде жатыр мойны іріңге толып, әйелдің белі және іші төмен тартып, қатты ауырады. Ауру әбден асқынғанда, кіші дәретке отыру қиындап, несепке қан араласады. Созбен ауырғанда дұрыс ем қабылдап, толық жазылып кетпесе, еркек те, әйел де бедеулікке шалдығады. Сондай-ақ дұрыс емделмеген Соз ауруы жеке органдарды (мыс., **жүрек**) Бұл кезде жатыр мойны іріңге толып, әйелдің белі және іші төмен тартып, қатты ауырады. Ауру әбден асқынғанда, кіші дәретке отыру қиындап, несепке қан араласады. Созбен ауырғанда

- Емі: антибиотиктер, сульфаниламидтер беру; иммунотерапия, физиотерапия тағайындалады. Ауру қайталанбау үшін жеке бастың гигиенасын сақтап, диета ұстау қажет; науқас адам арнайы ауруханада емделіп, дәрігердің бақылауында болады.

Как быстро
вылечить
гонорею

Медицинский видео-справочник

ЖИТС (СПИД)

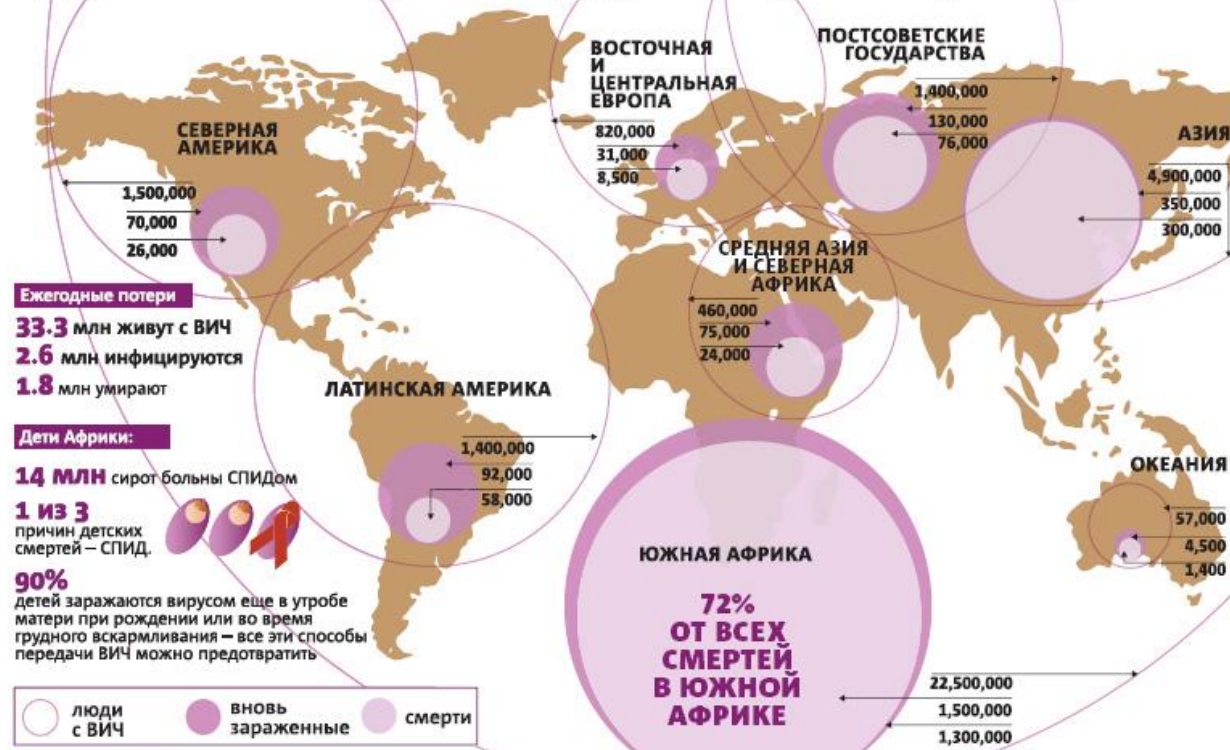
- ▣ **Жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС, ағылш. AIDS)** - аса қатерлі вирустық дерт. Қоздырушы - адамның иммундық дефицит вирусы HIV (ИДВ). Вирус иммундық жүйесінің жасушаларының жұмысын бұзып, жойып, нәтижесінде Жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС) пайда болып, адам организмінің қорғаныс механизмдерінің жұмысы бұзылып, инфекция мен қатерлі ісіктерлерден кәдімгі иммунды статус қалыпта болған жағдайда дамымайтын оппортунистік аурулар пайда болады

- Әдетте ЖИТС-пен қала тұрғындары жиірек ауырады. Оған жөнсіз жыныстық қатынас, шектен тыс сексуальдық еркіндік, жезөкшелік, гомосексуализм т. б. жайлар себеп болады. Көпшілік жағдайда ЖИТС-тен сексуальдық белсенділігі басылмаған жастағы ерлер мен әйелдер зардап

СПИД убивает во всем мире

25 млн человек уже погибли от ВИЧ, и 1,8 млн – в прошлом году. СПИД уносит жизни по всему миру, но особенно плохая ситуация на юге Африки. Способ его передачи варьируется от региона к региону.

Ежегодные потери
33.3 млн живут с ВИЧ
2.6 млн инфицируются
1.8 млн умирают

Дети Африки:
14 млн сирот больны СПИДом
1 из 3 причин детских смертей – СПИД.

90% детей заражаются вирусом еще в утробе матери при рождении или во время грудного вскармливания – все эти способы передачи ВИЧ можно предотвратить

○ люди с ВИЧ   ● вновь зараженные   ● смерти

Грустные цифры

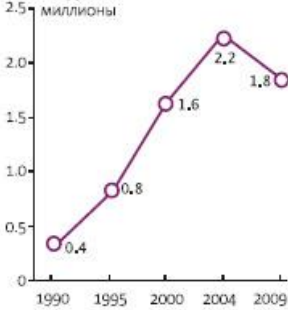

Основные пути передачи ВИЧ:

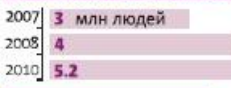
1. Гетеросексуальные отношения	1. Наркомания	1. Гомосексуальные отношения	1. Наркомания	1. Гетеросексуальные отношения
2. Проституция	2. Через шприц	2. Проституция	2. Проституция	2. Гомосексуальные отношения
3. Наркомания	3. Проституция	3. Гетеросексуальные отношения	3. Гетеросексуальные отношения	3. Наркомания

Смертность от СПИДА

Пик смертельных исходов больных СПИДом придется на 2004 год.

Лечение стало доступно:

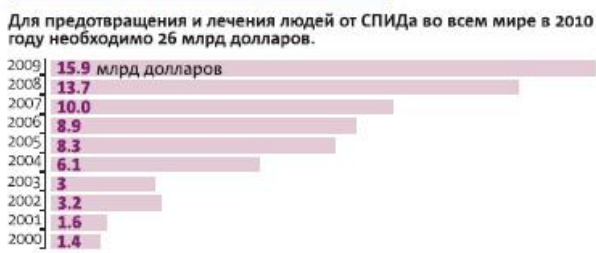
Средняя стоимость антиретровирусной терапии:

42

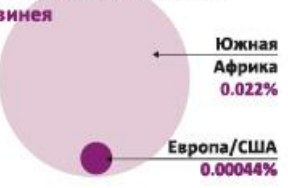
процента ВИЧ-инфицированных людей в странах с низким и средним уровнем доходов имеют доступ к антиретровирусной терапии.

Деньги, выделяемые на программы, связанные с профилактикой и лечением:

Цена одной ночи

Возможность заразиться ВИЧ при отношениях на одну ночь (как гетеросексуальных, так и при традиционном сексе)

31% людей с положительным ВИЧ-статусом из развитых стран заразились после незащищенного секса со случайным партнером

В Южной Африке эта цифра значительно больше

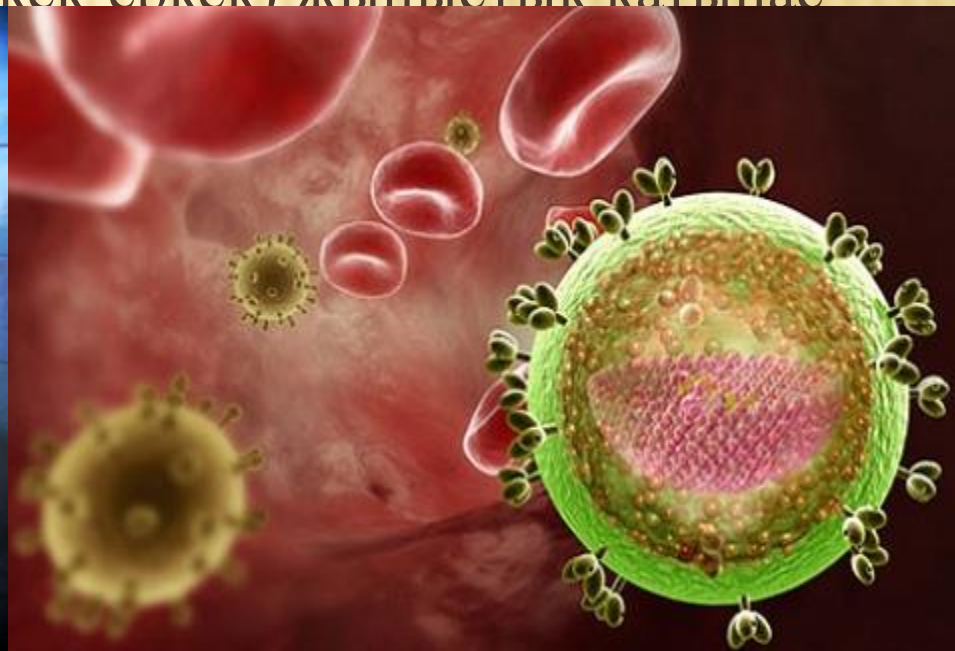
80%
21% ВИЧ-инфицированных людей в развитых странах не знают о своей болезни

ТЕКСТ: ДАНИЭЛЬ ДЕНИСЮК
 ГРАФИКА: МИА КОРАБ

ИСТОЧНИКИ: THE COST OF ANTIRETROVIRAL THERAPY IN HAITI, KOENIG SP, RIVIERE C, LEGER P, SEVERE P, ATWOOD S, FITZGERALD DW, PAPE JW, SHACKMAN BR, 2008; MEN'S ROLE IN THE HETEROSEXUAL HIV EPIDEMIC, JOURNAL OF URBAN HEALTH, 2006; HTTP://NEWS.OUTLOOKINDIA.COM/ITEM.ASPX1698834.2008 AND 2010 REPORT ON THE GLOBAL AIDS EPIDEMIC, UNAIDS; TOWARDS UNIVERSAL ACCESS 2010, WHO; AIDS EPIDEMIC UPDATE, DECEMBER 2009, UNAIDS; WWW.GLOBALHEALTH.ORG.

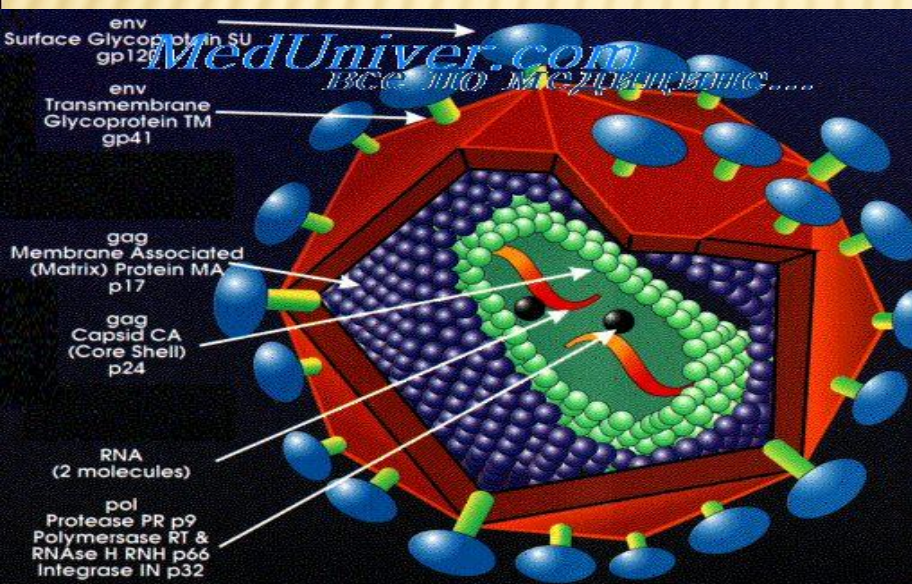
-
- Инфекция көзі
  - Вирус жұққан адам — вирус тасымалдаушылар, ЖИТС-пен ауырған адамдар инфекция жұқтыру көзі болып табылады. Ешқандай ауру белгілері байқалмайтындықтан әсіресе вирус тасымалдаушылар өте қауіпті. Вирус көп мөлшерде қанда, спермада, қынап кілегейінде, емшек сүтінде болады. Көз жасында, жұлын сұйығында, сілекейде өте аз мөлшерде болуы мүмкін. Жұғу жолдары. Медицинада дәлелденуі бойынша, ЖИТС-тің қазіргі кезде негізгі жұғу жолдары мынадай:

- — жыныстық қатынас;
- — вирустың бірден қанға түсуі (әртүрлі инъекциялар жасаған кезде т. б. жағдайларда);
- — анасынан нәрестеге жұғу арқылы.
- Жыныстық жол негізгі жұғу жолы болып табылады. ЖИТС адамдарға 80% жағдайында осы жолмен, яғни **гетеросексуальдық** жыныстық жол негізгі жұғу жолы болып табылады. ЖИТС адамдарға 80% жағдайында осы жолмен, яғни гетеросексуальдық (еркек-әйел) және **гомосексуальдық** (еркек-еркек) жыныстық қатынас

-
- Ең қауіптісі — гомосексуальдық анальдық қатынас, өйткені партнерлердің жыныс мүшелерінің терісі, шырышты қабатының жарақаттануы жиі болады. АҚШ-та ЖИТС-пен науқастанғандардың 70%-ына ауру осындай жолмен жұққан. Жұқтыру қаупі активті және пассивті гомосексуалистерде бірдей дәрежеде болады. Қатерлі топқа жезөкшелер де жатады. Партнерлердің жиі ауысуы да ЖИТС жұқтыру мүмкіндігін күшейтеді. ЖИТС-пен науқастанушылық бел алған елдерден келген азаматтармен жыныстық қатынаста болу әсіресе қауіпті. Жыныстық инфекциясы бар немесе бұрын ауырғандармен кездесу, етеккір кезінде жыныстық қатынаста болу, садистік әдеті бар партнермен жақындасу ЖИТС жұқтыру қаупін күшейте түседі.

□ Вирус адамға қан немесе қан құрамынан тұратын препараттар құйғанда да жұғуы мүмкін. Кейбір аурумен науқастанғанда, операция жасағанда, әйел босанғанда донор қанын құюға тура келеді. Егер донор ЖИТС-ке тексерілмеген болса, вирус жұқтыру қаупі өте жоғары. ЖИТС жұғу мүмкіндігі бар қатерлі топқа гемофилиямен ауырғандар да жатады. Өйткені қан ұюы өте нашар болғандықтан, қан кетуін тоқтату үшін оларға жиі-жиі қан құйып отырады. АҚШ-та, Еуропада гемофилиямен ауырғандардың 40—63%-на АИВ қан құю арқылы жұққаны анықталған.

-
- ЖИТС вирусының үшінші жұғу жолы — анасынан нәрестеге жұғуы. Ауырған немесе АИВ жұққан әйел-дерден туған балалардың 4/5-не вирус осындай жолмен жұққаны белгілі болды. Егер де анасы нашақор немесе жезөкше болса нәрестеге вирус жұғу қаупі бірнеше есе артады. Вирус нәрестеге қалыпты босану кезінде, баланы операция жасап алғанда және жүктілік кезінде жұғуы мүмкін. ЖИТС-тің нәрестеге науқас анасының емшек сүті арқылы жұғу оқиғалары да белгілі. ЖИТС-ке байланысты мәселелер баспасөз беттерінде тұрақты түрде көтеріліп отырғанына қарамастан, бұл проблемаға зор көңіл бөлу қажет.

-
- АИВ-тің шаңмен, ауалы-тамшылы, фекальды-оральды (ауыз қуысы арқылы) жолмен жұқпайтыны толық анықталған. Яғни адамдар сүйіскенде, сөйлескенде, түшкіргенде, жөтелгенде, қол алысқанда, ортақ дәретхананы, ваннаны, душты, бассейнді пайда-анғанда, сондай-ақ тағамдар мен ыдыстар арқылы ЖИТС вирусы жұқпайды. Сырт киімдерді алмастырып кигенде, тіпті бір төсекте жатып ұйықтаған кезде де ЖИТС вирусының жұғу қаупі жоқ. Қан сорғыш және басқа жәндіктер (маса, бит, **кене**, бүрге, шыбын, тарақан, қандала т. б.) арқылы жұғу жолдары да анықталмаған. Мысық, кой, жылқы, маймылдарда қоздырғышы АИВ-ке ұқсас иммундық тапшылық болатынына карамастан, үй және жабайы жануарлардан ЖИТС жұғу жайлары кездеспеген.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Әміреев С.Ә, Темірбеков Ж.Т. Эпидемиология. Т.1. Жалпы эпидемиология. – Алматы: Ғылым, 2000.-551 с.
2. Әміреев С.Ә., Момынов Т.Ә., Черкасский Б.Л., Оспанов К.С. Жұқпалы аурулардың стандарттық нұсқасы және атқарылатын шаралар алгоритмдері. 1 т. Алматы, 2009.
3. Ющук Н.Д., Мартынов Ю.В. Эпидемиология.- М.: Медицина, 2003.
4. Иммунопрофилактика инфекционных болезней: Учебно-методическое пособие. – Алматы, 2001.
5. Власов В.В. Эпидемиология: учебное пособие. – 2-е изд. - М., 2006.